

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 23Tos/124/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3121010707
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marián Dunčko
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3121010707.2

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Dunčka a sudcov JUDr. Ondreja Samaša a JUDr. Beáty Javorkovej na neverejnom zasadnutí konanom dňa 22. novembra 2021 prejednal sťažnosť prokurátorky Okresnej prokuratúry Trenčín v trestnej veci odsúdeného

C. U.,

nar. XX.XX.XXXX v Q., trvale bytom U., E. J. N. XXX/XX, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom,

ktorú podala proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 6PP/162/2021 zo dňa 27.07.2021 v spojení s opraveným uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 6PP/162/2021 zo dňa 12.10.2021 a takto jednomyselne

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. zrušuje sa napadnuté uznesenie v celom rozsahu a podľa § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2 Tr. zák. a § 415 ods. 1 Tr. por. sa návrh odsúdeného C. U. o podmienéčne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 3T/45/2017 zo dňa 24.05.2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2To/46/2017 zo dňa 06.07.2017 zamietá.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 3T/45/2017 zo dňa 24.05.2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2To/46/2017 zo dňa 06.07.2017 bol C. U. odsúdený pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Tr. zák. k trestu odňatia slobody vo výmere 7 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Uznesením súdu prvého stupňa bol odsúdený C. U. podľa § 415 ods. 1 Tr. por. a § 66 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. podmienéčne prepustený z výkonu vyššie uvedeného trestu. Podľa § 68 ods. 1 Tr. zák. mu bola určená skúšobná doba v trvaní 3 roky a súčasne bol nad ním nariadený probačný dohľad na 18 mesiacov. Podľa § 51 ods. 4 písm. h) Tr. zák. mu bola ustanovená povinnosť spočívajúca v príkaze podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku.

Toto uznesenie nenadobudlo právoplatnosť, pretože proti nemu podala v zákonnej lehote prokurátorka sťažnosť, ktorú zahlásila do zápisnice o verejnom zasadnutí ihneď po vyhlásení napadnutého uznesenia. V jej písomných dôvodoch uviedla, že dôvodom sťažnosti je najmä absencia materiálnej podmienky pre podmienéčne prepustenie. Poukázala na to, že pri rozhodovaní o podmienéčnom prepustení je nevyhnutné dôsledne prihliadať na všetky poznatky o odsúdenom vyplývajúce z jeho predchádzajúceho spôsobu života vrátane jeho osobnostných charakterových vlastností. Odsúdený bol doposiaľ 2-krát súdne trestaný a vo výkone trestu odňatia slobody je po druhýkrát. Pri predchádzajúcom odsúdení

už bol u neho využitý inštitút podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, keď sa síce v skúšobnej dobe osvedčil, no následne sa opäť dopustil totožnej trestnej činnosti. Z pohľadu predchádzajúceho odsúdenia tak mal odsúdený možnosť preukázať zmenu svojho správania, avšak túto nevyužil, a teda pôsobenie na neho predchádzajúcim nepodmiennečným trestom odňatia slobody spojeným s jeho výkonom nesplnilo zákonom predpokladaný účel, ktorý by svedčil o jeho náprave a polepšení sa. Zároveň poukázala na skutočnosť, že ústav neodporučil jeho podmiennečné prepustenie z výkonu trestu, nakoľko len čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmiennečné prepustenie. Vzhľadom na uvedené je názoru, že u odsúdeného nie je možné dôvodne predpokladať, že v budúcnosti povedie riadny život, a preto nie sú pre jeho podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody splnené zákonné predpoklady. Navrhla preto, aby krajský súd napadnuté uznesenie zrušil podľa § 194 ods. 1 písm. b) Tr. por. a aby rozhodol o zamietnutí návrhu odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, pretože nie je dôvodný.

K sťažnosti prokurátorky sa písomne vyjadril odsúdený. Uviedol, že ústav na výkon trestu hodnotil jeho správanie ako veľmi pozitívne a zároveň nekonštatoval žiadnu podstatnú skutočnosť, ktorá by mala preukazovať záver o tom, že jeho podmiennečné prepustenie nie je odporúčané. Ústav na výkon trestu tiež vôbec nebral do úvahy jeho zdravotný stav, ktorý ho obmedzuje v aktívnejšom prístupe, ktorý by mohol byť vnímaný ako viac pozitívny. Záverom zhrnul, že v celom rozsahu namieta skutočnosti uvádzané v sťažnosti prokurátorky a naopak sa stotožňuje s rozhodnutím súdu prvého stupňa o jeho podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

Krajský súd v Trenčíne, ako súd nadriadený súdu prvého stupňa, primárne zistiac, že podaná sťažnosť je prípustná, bola podaná oprávnenou osobou a v zákonom stanovenej lehote, na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie, ktoré týmto výrokom predchádzalo, a dospel k záveru, že sťažnosť prokurátorky je dôvodná, pretože súd prvého stupňa sa nevysporiadal so všetkými skutočnosťami dôležitými pre svoje rozhodnutie.

Krajský súd v prvom rade konštatuje, že súd prvého stupňa správne procesne postupoval, keď o návrhu odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody rozhodoval na verejnom zasadnutí. Odsúdený tu mal možnosť vyjadriť sa pred súdom prvého stupňa k priebehu svojho výkonu trestu odňatia slobody, ako aj k dôvodom, pre ktoré navrhoval svoje podmiennečné prepustenie.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa ďalej vyplýva, že tento sa zaoberal zákonnými podmienkami pre podmiennečné prepustenie podľa § 66 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. Možno prisvedčiť jeho názoru len v tom, že odsúdený spĺňa formálnu podmienku z pohľadu dĺžky doteraz vykonaného trestu odňatia slobody (2/3).

Krajský súd sa ale nestotožnil s ďalšími závermi súdu prvého stupňa, že u odsúdeného sú splnené aj obidve materiálne podmienky spočívajúce v polepšení sa a očakávaní vedenia riadneho života na slobode.

Krajský súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že o výmere trestu, teda aj o dĺžke pôsobenia výchovného účinku tohto trestu na odsúdeného primárne rozhoduje súd, ktorý vydal právoplatný odsudzujúci rozsudok. Na druhej strane ale zákonodarca ustanovil možnosť predčasného podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. Z právnej úpravy tohto inštitútu nepochybne vyplýva, že zákonodarca prezumuje možnosť nápravy páchatel'ov trestných činov v rámci výkonu trestu odňatia slobody do takej miery, že i kratším výkonom tohto trestu, než ho uložil súd v odsudzujúcom rozsudku, je možné pri správnom výchovnom pôsobení a pri nadväzujúcom plnení povinností odsúdeného a jeho správaním preukazujúcim polepšenie dosiahnuť výchovný účel trestu, teda nápravu páchatel'ov trestného činu, aby sa do budúca už nedopúšťal trestnej činnosti aj pri jeho pobyte na slobode. Zákonodarca však neurčil povinnosť súdu podmiennečne prepustiť každého odsúdeného (Podľa § 66 ods. 1 Tr. zák. súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť...), ale ponecháva na úvahu súdu na základe dôkazov posúdiť, či výchovný účel trestu odňatia slobody aj kratšieho trvania zapôsobil na toho ktorého odsúdeného v takom rozsahu, že z hľadiska zabezpečenia ochrany spoločnosti nie je potrebné, aby vykonal celý uložený trest odňatia slobody.

K otázke posudzovania preukázania polepšenia krajský súd považuje za potrebné poukázať na to, že polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatelovej osobnosti, ktorý sa, pravda, navonok prejavuje iba v jeho správaní. Pri rozhodovaní o podmienечnom prepustení treba práve rozlišovať, kedy je správanie a plnenie povinností vo výkone trestu iba prejavom vonkajšej adaptácie odsúdeného v prostredí ústavu a kedy ide o známky skutočných zmien osobnosti odsúdeného, ktoré oprávňujú predpokladať, že aj v budúcnosti bude viesť riadny život. Preto správanie odsúdeného vo výkone trestu a plnenie povinností sú síce neopomenuteľnými, ale nie však jedinými hľadiskami, z ktorých možno usudzovať na jeho polepšenie.

V hodnotení ústavu na výkon trestu sa uvádza, že odsúdený je nekritický k spáchanej trestnej činnosti, trestnú činnosť bagatelizuje a vinu presúva na matku (napriek vyjadreniam odsúdeného, že svoje konanie ľutuje a oľutoval ho aj pred okresným a krajským súdom), čo vyplýva z jeho vyjadrení zaznamenaných v pedagogickej dokumentácii vo forme záznamov z pohovorov. Napokon aj zo znaleckého psychiatrického posudku na odsúdeného vyplýva, že je náchylný svoje konanie zľahčovať (strana 3 rozsudku Okresného súdu Prievidza pod sp. zn. 3T/45/2017 zo dňa 24.05.2017). Na uvedenom závere nemení nič ani vyššie uvedená „obrana odsúdeného“, nakoľko ústav konštatuje, aký postoj odsúdený prezentuje počas výkonu trestu odňatia slobody a nie v čase rozhodovania súdov v jeho trestnej veci. Krajský súd k tomuto uvádza, že takýto nekritický postoj odsúdeného nemôže byť prejavom polepšenia, keď si svoje negatívne konanie a jeho dôsledky ani po vykonaní väčšej časti uloženého trestu odňatia slobody neuvedomuje (nepripúšťa). Zároveň krajský súd dodáva, že iba osoby podieľajúce sa na prevýchove odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody môžu podať objektívny obraz o stupni nápravy, pričom krajský súd nezistil skutočnosti, ktoré by takéto konštatovanie uvedené v hodnotení ústavu akokoľvek spochybňovali.

Taktiež doterajší výkon trestu odňatia slobody u odsúdeného možno hodnotiť len ako „priemerný“, nesvedčiaci o jeho polepšení. Aby mohol byť takýto záver opačný, musel by „pred súdom stáť iný človek, s iným hodnotením“.

Krajský súd uvádza, že v rámci výkonu trestu odňatia slobody sa zaoberázaním rozumie súhrn takých aktivít, ktorých účelom je diferencovaným spôsobom zabezpečiť výkon práv a povinností podľa Zák. č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody, podporovať a rozvíjať zmysel pre zodpovednosť, dodržiavanie zákonov a spoločenských noriem, pozitívne osobnostné vlastnosti, úctu k iným, sebaúctu a pozitívny vzťah k rodine. Na splnenie takéhoto účelu sa na odsúdeného vypracúva program zaoberázaní, ktorý ustanovuje cieľavedomé, komplexné a štruktúrované pôsobenie na odsúdeného podľa jeho osobnostných vlastností, odborných vedomostí a stupňa vzdelania v súlade s účelom výkonu trestu.

Prijatie a pozitívny vzťah odsúdeného k programu zaoberázaní je základným predpokladom účinnosti trestu. V prípade odsúdeného C. U. je ale potrebné konštatovať, že podľa hodnotenia ústavu na výkon trestu ciele programu zaoberázaní plní čiastočne až v 4 oblastiach - v časti edukácia z dôvodu nekritického postoja k svojej trestnej činnosti, v časti aktivity vo voľnom čase, nakoľko sa sporadicky zúčastňuje akcií v rámci kultúrno-osvetovej činnosti, v časti zaradovanie do práce, pretože sa sporadicky zapája do činností pre všeobecný rozvoj osobnosti, a napokon v časti vzťahy s vonkajším prostredím, nakoľko sa mu nepodarilo revitalizovať vzťahy so sestrou.

K tomu zároveň krajský súd dodáva, že jedinú disciplinárnu odmenu odsúdený dostal ešte v ústave na výkon trestu so stredným stupňom strážení, kde sa podľa hodnotenia ústavu v rámci činností pre všeobecný rozvoj osobnosti zapájal do čistiach a upratovacích prác v ústave, za čo bol dvakrát disciplinárne odmenený. Uvedené zároveň „spochybňuje“ námietku odsúdeného, že jeho zdravotný stav ho obmedzuje v aktívnejšom prístupe. Napokon aj pred výkonom trestu odňatia slobody odsúdený bol schopný a chodil do práce (strana 3 rozsudku Okresného súdu Prievidza pod sp. zn. 3T/45/2017 zo dňa 24.05.2017). Po svojom preradení do miernejšieho ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strážení (od 12.09.2019) už však odsúdený prestal byť v rámci činností pre všeobecný rozvoj osobnosti porovnateľne aktívny, nakoľko podľa hodnotenia ústavu sa zapájal do čistiach a upratovacích prác už len sporadicky. Taktiež mu v tomto ústave nebola doposiaľ udelená ďalšia disciplinárna odmena.

Na úplný záver k nesplneniu prvej materiálnej podmienky krajský súd uvádza, že ak súd nezistí „polepšenie sa“ odsúdeného, veľmi ťažko môže potom dospieť k záveru, že by po podmiennečnom prepustení na slobode už viedol riadny život.

Krajský súd ďalej v prípade druhej materiálnej podmienky pripomína, že zmysel podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za dobré správanie alebo za dobrú prácu vo výkone trestu odňatia slobody bol páchatel' automaticky prepustený po odpykaní stanovenej doby na slobodu, bez zreteľa na to, aká je prognóza jeho ďalšieho správania. Podmiennečné prepustenie je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život a že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko recidívy. Takou okolnosťou, ktorá má pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení význam, je aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného vrátane jeho trestnej minulosti. Posúdenie otázky prípadnej recidívy je svojím spôsobom vždy len predpokladom vysloveným s väčšou či menšou mierou pravdepodobnosti, pričom súd je vždy odkázaný na objektívne okolnosti, medzi ktoré je nutné považovať i doterajšie sklony odsúdeného k páchaniu trestnej činnosti, vrátane jej početnosti.

Krajský súd považuje nápravu odsúdeného C. U. za podstatne sťaženú. Takýto záver vyplynul pre krajský súd z vyhodnotenia osoby odsúdeného, ako aj charakteru a spôsobu trestnej činnosti, pre ktorú sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody.

U odsúdeného ide o tzv. špeciálneho recidivistu, ktorý sa totožnej trestnej činnosti (zločinu vydierania) na tej istej osobe (svojej matke) dopustil po druhýkrát napriek tomu, že aj jeho prvé odsúdenie za takúto trestnú činnosť bolo na nepodmiennečný trest odňatia slobody. Patrí sa zároveň dodať, že tento trest mu bol uložený ako mimoriadne znížený o 1/3 pod dolnú hranicu trestnej sadzby, ktorá bola 4 roky, t.j. na výmeru 2 roky a 8 mesiacov. Z výkonu takto „skráteneho“ trestu odňatia slobody bol naviac podmiennečne prepustený, pričom v určenej skúšobnej dobe sa osvedčil. Napriek tomu sa ale odsúdený opätovne dopustil tej istej trestnej činnosti, resp. opätovne spáchal ten istý zločin, čo konajúce súdy zohľadnili aplikáciou sprísňovacieho ustanovenia § 38 ods. 5 Tr. zák. a uložením trestu odňatia slobody v hornej polovici upravenej trestnej sadzby určenej pre tento zločin. V prípade prvého odsúdenia mu bolo uložené naviac ochranné psychiatrické liečenie ambulantnou formou, ktorého účel sa u odsúdeného na slobode nedarilo plniť, pretože ho nerešpektoval, svojvoľne predpísané lieky neužíval a nemal záujem liečbu absolvovať. Naviac bol jeho zdravotný stav zhoršovaný aj tým, že požíval návykové látky. Uvedené zistenia jednoznačne svedčia o tom, že odsúdený nevyužil šancu preukázať, že ďalší výkon trestu odňatia slobody u neho nie je potrebný a že jemu uložený prvý „skrátenej“ nepodmiennečný trest odňatia slobody splnil svoj účel, ktorým bolo okrem iného aj zabrániť mu v páchaní ďalšej trestnej činnosti a tiež vytvoriť u neho podmienky na jeho výchovu k tomu, aby do budúcnosti už viedol riadny život.

Aj preto sa krajský súd stotožnil so záverom uvedeným v hodnotení ústavu, že u odsúdeného je stredné riziko sociálneho zlyhania a jeho resocializačná prognóza je menej priaznivá. Predchádzajúci spôsob života odsúdeného a priebeh doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody tak podľa názoru krajského súdu nedávajú dostatočnú záruku, že protiprávne konanie odsúdeného sa už nebude opakovať. Aj preto sa krajskému súdu javí riziko recidívy odsúdeného ako veľmi pravdepodobné. Osobu odsúdeného totiž možno charakterizovať ako osobu so sklonmi k páchaniu protiprávnej činnosti.

Účelom trestu je aj ochrana spoločnosti pred páchatel'om trestnej činnosti a trest má odrádzať aj ostatných členov spoločnosti od páchania trestných činov. Je preto v záujme dovŕšenia nápravy odsúdeného a splnenia účelu nariadeného trestu odňatia slobody, aby ho ďalej vykonával tak, ako to navrhol aj riaditeľ ústavu na výkon trestu.

Z takto rozvedených dôvodov preto rozhodol krajský súd tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, keď odsúdený nespĺňal dve z troch zákonných podmienok na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Poučenie:

1) Proti tomuto uzneseniu zákon nepripúšťa žiadny ďalší riadny opravný prostriedok.

2) Podľa § 415 ods. 1 veta druhá Tr. por. ak bol návrh odsúdeného o podmieňané prepustenie zamietnutý, môže ho odsúdený opakovať až po uplynutí jedného roka od zamietnutia.